

**KESAN TAHAP KEAGAMAAN DAN
AKAUNTABILITI PERIBADI TERHADAP NIAT
MEMBAYAR ZAKAT PERNIAGAAN DI
KALANGAN KONTRAKTOR PERNIAGAAN
TUNGKAL PULAU PINANG**

AHMAD RADZUAN BIN GHAZALI

UNIVERSITI SAINS MALAYSIA

2009

**KESAN TAHAP KEAGAMAAN DAN
AKAUNTABILITI PERIBADI TERHADAP NIAT
MEMBAYAR ZAKAT PERNIAGAAN DI
KALANGAN KONTRAKTOR PERNIAGAAN
TUNGKAL PULAU PINANG**

oleh

AHMAD RADZUAN BIN GHAZALI

**Tesis yang diserahkan untuk
memenuhi keperluan bagi
Ijazah Sarjana Sastera**

Julai 2009

PENGHARGAAN

Terlebih dahulu saya bersyukur kepada Allah SWT, dengan rahmat dan kurniaanNya, tesis dengan tajuk Kesan Tahap Keagamaan dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap Niat Membayar Zakat Di Kalangan Kontraktor Perniagaan Tunggal Pulau Pinang, telah dapat diselesaikan dengan jayanya.

Ucapan penghargaan yang setinggi-tingginya disampaikan kepada penyelia utama Dr. Sofri bin Haji Yahya, yang telah memberikan motivasi dan bimbingan sehingga tesis ini dapat diselesaikan. Idea-idea bernas yang beliau sampaikan dalam pembinaan model kajian telah mampu menghasilkan tesis ini.

Kritikan yang membina daripada Prof. Madya Dr. Yuserri bin Zainuddin dan Dr. Azlan bin Amran sejak dari cadangan kajian, penemuan kajian sehingga penyelesaian tesis, amat berharga untuk membaiki dan menyempurnakan tesis ini. Segala kritikan dan saranan yang diberikan itu diucapkan penghargaan yang penuh tulus ikhlas.

Penghargaan juga kepada Prof. Madya Dr. Zamri bin Ahmad dan Prof. Madya Dr. Zainal Arifin bin Ahmad sebagai pengerusi yang turut memberi kritikan dan saranan membina semasa pembentangan penemuan dan cadangan tesis dijalankan.

Seterusnya, penghargaan setinggi-tingginya kepada Kerajaan Malaysia, khususnya JPA dan INTAN kerana menganugerahkan Hadiah Latihan Persekutuan dan Kursus Persediaan PhD bagi menyambung pelajaran ke peringkat sarjana secara penyelidikan.

Pada kesempatan ini juga disampaikan setinggi-tingginya penghargaan kepada majikan saya, Lembaga Hasil Dalam Negeri Malaysia yang menyokong permohonan dan membenarkan cuti belajar bergaji penuh bagi menyambung pelajaran ini.

Penghargaan turut disampaikan kepada LHDNM khususnya BPO atas kebenaran mendapat maklumat, PUZ Pulau Pinang khususnya Mahruz, pejabat zakat negeri-negeri, PKK, MPPP, SSM, Jabatan Perangkaan dan lain-lain, yang membantu serta menyediakan bahan-bahan untuk penyelidikan dalam tesis ini.

Kepada rakan siswazah Pusat Pengajian Pengurusan iaitu PM Dr. Nik Ramli, Dr. Rahman, Dr. Sudarno, Dr. Azmi, Raman, Fuad, Puji, Ali, Engku, Faisol, Salmi, Mazni, Zuhail, Zunirah, Hanif dan lain-lain, yang banyak membantu, terima kasih diucapkan.

Tidak ketinggalan, penghargaan juga kepada pensyarah dan rakan di ISDEV, terdiri daripada Prof. Syukri, PM Dr. Fatah, Dr. Zakaria, Dr. Zahri, Dr. Atik, Dr. Zaini, Ust Zul, Azrin dan lain-lain, yang sentiasa memberi semangat dalam menyiapkan tesis ini.

Ucapan penghargaan kepada isteriku Siti Salwa Hj. Soffian, anak-anakku Ahmad Najhan, Ahmad A'dnin, Ahmad Afnan Nafis dan Shiham, ibuku Hj. Zainab Hj. Sulong, ayahku Hj. Ghazali Hj. Ahmad dan seluruh sanak keluarga serta Kiptiyah yang telah banyak bersabar dan tabah dalam proses menyiapkan tesis ini. Semoga apa yang telah daku usahakan bermanfaat kepada kita semua. Amin.

KANDUNGAN

Muka surat

Penghargaan.....	ii
Kandungan.....	iii
Senarai Jadual.....	xiv
Senarai Rajah.....	xvi
Senarai Kependekan.....	xiii
Abstrak.....	xix
Abstract.....	xx

BAB 1 - PENDAHULUAN

1.1 Pengenalan.....	1
1.2 Latar Belakang Kajian.....	1
1.3 Penyataan Masalah.....	6
1.4 Soalan Kajian.....	7
1.5 Objektif Kajian.....	7
1.6 Sumbangan Kajian.....	8
1.7 Rasional Pemilihan Kontraktor Perniagaan Tunggal Pulau Pinang.....	9
1.8 Definisi Kontraktor Perniagaan Tunggal.....	11
1.9 Susunan Tesis Dan Rumusan.....	14

BAB 2 - ZAKAT PERNIAGAAN

2.0 Pengenalan.....	16
---------------------	----

2.1 Zakat.....	16
2.2 Kepentingan Zakat.....	18
2.3 Zakat Perniagaan.....	19
2.3.1 Kewajipan Zakat Harta Perniagaan.....	20
2.3.2 Syarat-syarat Wajib Zakat Perniagaan.....	21
2.3.3 Pengiraan Zakat Perniagaan.....	21
2.3.4 Pengiraan Zakat Perniagaan di Pulau Pinang.....	22
2.4 Pentadbiran Zakat Di Malaysia.....	24
2.4.1 Struktur Organisasi Pentadbiran Zakat Negeri.....	24
2.4.2 Jabatan Wakaf, Zakat dan Haji.....	26
2.4.3 Jabatan Kemajuan Islam Malaysia.....	26
2.5 Perbandingan Zakat Perniagaan Dengan Zakat Pendapatan.....	27
2.6 Perbandingan Zakat Dengan Percukaian.....	28
2.7 Zakat Dan Cukai Pendapatan di Malaysia.....	29
2.8 Faktor Mempengaruhi Ketidakpatuhan Zakat Perniagaan.....	31
2.9 Rumusan.....	33

BAB 3 – ULASAN KARYA

3.0 Pengenalan.....	34
3.1 Teori.....	34
3.1.1 Teori Tindakan Bersebab.....	34
3.1.2 Teori Perlakuan Terancang.....	36

3.1.3 Model Penerimaan Teknologi.....	40
3.1.4 Model Tiga Komponen Sikap.....	42
3.2 Penggunaan TPB Sebagai Teori Kajian.....	43
3.3 Sikap Terhadap Perlakuan.....	45
3.4 Norma Subjektif.....	47
3.5 Kawalan Tingkah laku Dilihat.....	48
3.6 Niat.....	50
3.7 Tahap Keagamaan.....	51
3.8 Akauntabiliti Peribadi.....	55
3.9 Model Kajian Terdahulu.....	60
3.9.1 Zakat.....	60
3.9.2 Kontraktor.....	65
3.10 Ringkasan Kajian Lepas.....	66
3.11 Kerangka Kajian.....	68
3.12 Penyataan Hipotesis.....	69
3.12.1 Kesan Tahap Keagamaan dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap Sikap Terhadap Perlakuan, Norma Subjektif dan Kawalan Tingkah laku Dilihat.....	69
3.12.2 Kesan Sikap Terhadap Perlakuan , Norma Subjektif dan Kawalan Tingkah laku Dilihat Terhadap Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	71
3.12.3 Sikap Terhadap Perlakuan, Norma Subjektif dan Kawalan Tingkah laku Dilihat Sebagai Pemboleh ubah Pencelah.....	72
3.13 Rumusan.....	73

BAB 4 - METODOLOGI KAJIAN

4.0 Pengenalan.....	75
4.1 Kaedah Kajian.....	75
4.2 Populasi dan Pensampelan.....	76
4.2.1 Populasi.....	76
4.2.2 Pensampelan.....	77
4.3 Definisi Operasi.....	79
4.4 Pengukuran Pemboleh ubah.....	79
4.4.1 Sikap Terhadap Perlakuan.....	79
4.4.2 Norma Subjektif.....	79
4.4.3 Kawalan Tingkah laku Dilihat.....	80
4.4.4 Tahap Keagamaan.....	80
4.4.5 Akauntabiliti Peribadi.....	80
4.5 Soal Selidik.....	81
4.6 Kajian Rintis.....	81
4.7 Kaedah Analisis.....	82
4.7.1 Ujian Pengukuran.....	82
4.7.2 Analisis Statistik.....	82
4.7.2a Analisis Faktor.....	83
4.7.2b Analisis Kebolehpercayaan.....	83
4.7.2c Analisis Kenormalan.....	84
4.7.2d Analisis Deskriptif.....	84

4.7.2e Korelasi.....	84
4.7.3 Analisis Regresi.....	84
4.7.3a Regresi Berganda.....	85
4.7.3b Regresi Berperingkat.....	85
4.8 Rumusan.....	87

BAB 5 - ANALISIS DAN PENEMUAN KAJIAN

5.0 Pengenalan.....	88
5.1 Ciri Sampel Kajian.....	88
5.1.1 Maklum Balas.....	88
5.1.2 Bias Maklum Balas.....	90
5.1.3 Profil Kontraktor Perniagaan Tunggal.....	91
5.2 Analisis Faktor dan Kebolehpercayaan.....	93
5.2.1 Tahap Keagamaan.....	95
5.2.2 Akauntabiliti Peribadi.....	97
5.2.3 Sikap Terhadap Perlakuan.....	99
5.2.4 Norma Subjektif.....	102
5.2.5 Kawalan Tingkah laku Dilihat.....	103
5.2.6 Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	104
5.3 Analisis Deskriptif.....	105
5.3.1 Tahap Keagamaan.....	106
5.3.2 Akauntabiliti Peribadi.....	108

5.3.3 Sikap Terhadap Perlakuan.....	108
5.3.4 Norma Subjektif Dan Kawalan Tingkah laku Dilihat.....	110
5.3.5 Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	111
5.4 Korelasi Antara Pemboleh ubah.....	111
5.5 Hipotesis Kajian.....	113
5.5.1 Kesan Tahap Keagamaan Dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap Sikap Terhadap Perlakuan.....	114
5.5.2 Kesan Tahap Keagamaan Dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap Norma Subjektif.....	116
5.5.3 Kesan Tahap Keagamaan Dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap Kawalan Tingkah laku Dilihat.....	119
5.5.4 Kesan Sikap Terhadap Perlakuan, Norma Subjektif Dan Kawalan Tingkah laku Dilihat Terhadap Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	122
5.5.5 Sikap Terhadap Perlakuan Sebagai Pemboleh ubah Pencelah.....	124
5.5.5a Pendidikan Agama.....	127
5.5.5b Kepercayaan Agama.....	128
5.5.5c Ibadah.....	129
5.5.5d Amanah.....	130
5.5.5e Pengorbanan.....	131
5.5.6 Norma Subjektif Sebagai Pemboleh ubah Pencelah.....	132
5.5.6a Pendidikan Agama.....	135
5.5.6b Kepercayaan Agama.....	136

5.5.6c Ibadah.....	138
5.5.6d Amanah.....	139
5.5.6e Pengorbanan.....	140
5.5.7 Kawalan Tingkah laku Dilihat Sebagai Pemboleh ubah Pencelah.....	141
5.5.7a Pendidikan Agama.....	144
5.5.7b Kepercayaan Agama.....	145
5.5.7c Ibadah.....	146
5.5.7d Amanah.....	147
5.5.7e Pengorbanan.....	149
5.6 Ringkasan Hipotesis.....	150
5.7 Rumusan.....	153

BAB 6 - PERBINCANGAN DAN KESIMPULAN

6.0 Pengenalan.....	155
6.1 Ringkasan Keseluruhan Kajian.....	155
6.1.1 Tumpuan Dan Kaedah Kajian.....	155
6.1.2 Rumusan Pemboleh ubah Kajian.....	157
6.1.2a Tahap Keagamaan Dan Akauntabiliti Peribadi.....	157
6.1.2b Sikap Terhadap Perlakuan, Norma Subjektif Dan Kawalan Tingkah laku Dilihat.....	158
6.1.2c Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	158
6.1.3 Hubungan Antara Pemboleh ubah Kajian.....	159

6.1.4 Pengujian Hipotesis.....	159
6.2 Perbincangan.....	161
6.2.1 Kesan Tahap Keagamaan dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap Sikap Terhadap Perlakuan dalam Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	161
6.2.2 Kesan Tahap Keagamaan dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap Norma Subjektif dalam Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	167
6.2.3 Kesan Tahap Keagamaan dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap Kawalan Tingkah laku Dilihat dalam Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	172
6.2.4 Kesan Sikap Terhadap Perlakuan, Norma Subjektif dan Kawalan Tingkah laku Dilihat Terhadap Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	177
6.2.5 Peranan Sikap Terhadap Perlakuan Sebagai Pemboleh ubah Pencelah.....	179
6.2.6 Peranan Norma Subjektif Sebagai Pemboleh ubah Pencelah.....	181
6.2.7 Peranan Kawalan Tingkah laku Dilihat Sebagai Pemboleh ubah Pencelah.....	183
6.3 Kesimpulan.....	186
6.4 Implikasi Kajian.....	187
6.4.1 Implikasi Terhadap Teori.....	187
6.4.2 Implikasi Terhadap Amalan Pengurusan Zakat.....	189
6.5 Batasan Kajian.....	190
6.6 Cadangan Kajian Masa Hadapan.....	191
RUJUKAN.....	193

LAMPIRAN A: Soal Selidik.....	205
--------------------------------------	------------

LAMPIRAN B: Analisis Faktor

B1 Analisis Faktor I: Tahap Keagamaan.....	217
B2 Analisis Faktor II: Tahap Keagamaan.....	219
B3 Analisis Faktor I: Akauntabiliti Peribadi.....	220
B4 Analisis Faktor II: Akauntabiliti Peribadi.....	222
B5 Analisis Faktor I: Sikap Terhadap Perlakuan.....	223
B6 Analisis Faktor II: Sikap Terhadap Perlakuan.....	225
B7 Analisis Faktor I: Norma Subjektif.....	226
B8 Analisis Faktor I: Kawalan Tingkah laku Dilihat.....	228
B9 Analisis Faktor I: Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	230

LAMPIRAN C: Analisis Kebolehpercayaan

C1 Analisis Kebolehpercayaan Pendidikan Agama.....	231
C2 Analisis Kebolehpercayaan Kepercayaan Agama.....	232
C3 Analisis Kebolehpercayaan Ibadah.....	233
C4 Analisis Kebolehpercayaan Tahap Keagamaan (Analisis Faktor II).....	232
C5 Analisis Kebolehpercayaan Amanah.....	233
C6 Analisis Kebolehpercayaan Pengorbanan.....	233
C7 Analisis Kebolehpercayaan Akauntabiliti Peribadi (Analisis Faktor II).....	234

C8 Analisis Kebolehpercayaan Sikap Terhadap Kaunter Pembayaran Zakat.....	234
C9 Analisis Kebolehpercayaan Sikap Terhadap Insentif Cukai Pendapatan.....	235
C10 Analisis Kebolehpercayaan Sikap Terhadap Penggunaan Borang Zakat Perniagaan.....	235
C11 Analisis Kebolehpercayaan Sikap Terhadap Perlakuan (Analisis Faktor II).....	236
C12 Analisis Kebolehpercayaan Norma Subjektif	236
C13 Analisis Kebolehpercayaan Kawalan Tingkah laku Dilihat.....	237
C14 Analisis Kebolehpercayaan Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	237

LAMPIRAN D: Analisis Regresi

D1 Analisis Regresi: Pengaruh Tahap Keagamaan dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap Sikap Terhadap Perlakuan.....	238
D2 Analisis Regresi: Pengaruh Tahap Keagamaan dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap Norma Subjektif.....	240
D3 Analisis Regresi: Pengaruh Tahap Keagamaan dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap Kawalan Tingkah laku Dilihat.....	242
D4 Analisis Regresi: Pengaruh Sikap Terhadap Perlakuan, Norma Subjektif dan Kawalan Tingkah laku Dilihat Terhadap Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	244
D5 Analisis Regresi Berperingkat: Pengaruh Sikap Terhadap Perlakuan Terhadap Perhubungan Tahap Keagamaan dan Akauntabiliti Peribadi Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	246

D6 Analisis Regresi Berperingkat: Pengaruh Norma Subjektif Terhadap Perhubungan Tahap Keagamaan dan Akauntabiliti Peribadi Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	249
D7 Analisis Regresi Berperingkat: Pengaruh Kawalan Tingkah laku Dilihat Terhadap Perhubungan Tahap Keagamaan dan Akauntabiliti Peribadi Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan.....	252

SENARAI JADUAL

Muka surat

Jadual 1.1	Jadual Perbandingan Kutipan Zakat Seluruh Negara Dengan Pungutan Cukai Oleh LHDNM Di Malaysia	3
Jadual 1.2	Analisis Perbandingan Kutipan Zakat Perniagaan Dengan Kutipan Zakat Pendapatan Gaji Pada Tahun 2005 Di Malaysia	3
Jadual 1.3	Analisis Perbandingan Jumlah Pembayar Zakat Perniagaan Dengan Jumlah Perniagaan Berdaftar Dengan Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM) Pada Tahun 2005 Di Semenanjung Malaysia.	5
Jadual 1.4	Had Kewangan (Kos Kerja) Bagi Kontraktor Kerja Awam	13
Jadual 1.5	Had Kewangan (Kos Kerja) Bagi Kontraktor Elektrik	13
Jadual 2.1	Contoh Pengiraan Zakat Perniagaan	23
Jadual 2.2	Sasaran Bahagian Zakat JWZH	26
Jadual 2.3	Perbandingan Antara Sistem Zakat Dan Cukai Pendapatan di Malaysia	30
Jadual 4.1	Pemilihan Sampel Berasaskan Kelas Kontraktor (Pensampelan Rambang Berstrata)	78
Jadual 4.2	Analisis Kebolehpercayaan Bagi Kajian Rintis	81
Jadual 5.1	Maklum Balas Kajian	89
Jadual 5.2	Taburan Responden Berasaskan Kelas Kontraktor	89
Jadual 5.3	Ujian t Sampel Bebas Bagi Maklum Balas Awal dan Lewat	91
Jadual 5.4	Profil Kontraktor Perniagaan Tunggal	92
Jadual 5.5	Ringkasan Analisis Faktor Dan Kebolehpercayaan Pemboleh ubah Tahap Keagamaan	96
Jadual 5.6	Ringkasan Analisis Faktor dan Kebolehpercayaan Pemboleh ubah Akauntabiliti Peribadi	98
Jadual 5.7	Ringkasan Analisis Faktor Dan Kebolehpercayaan Pemboleh ubah Sikap Terhadap Perlakuan (ATB)	101

Jadual 5.8	Ringkasan Analisis Faktor II Dan Kebolehpercayaan Pemboleh ubah Sikap Terhadap Perlakuan (ATB)	101
Jadual 5.9	Ringkasan Analisis Faktor dan Kebolehpercayaan Pemboleh ubah Norma Subjektif (SN)	103
Jadual 5.10	Ringkasan Analisis Faktor Dan Kebolehpercayaan Pemboleh ubah Kawalan Tingkah laku Dilihat (PBC)	104
Jadual 5.11	Ringkasan Analisis Faktor Dan Kebolehpercayaan Pemboleh ubah Niat Membayar Zakat Perniagaan	105
Jadual 5.12	Nilai Minimum, Maksimum, Purata Dan Sisihan Piawai Pemboleh ubah Kajian	106
Jadual 5.13	Ujian Korelasi Antara Pemboleh ubah Kajian	111
Jadual 5.14	Ringkasan Hasil Regresi Berganda Pengaruh Tahap Keagamaan Dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap ATB	115
Jadual 5.15	Ringkasan Hasil Regresi Berganda Pengaruh Tahap Keagamaan Dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap SN	117
Jadual 5.16	Ringkasan Hasil Regresi Berganda Pengaruh Tahap Keagamaan Dan Akauntabiliti Peribadi Terhadap PBC	121
Jadual 5.17	Ringkasan Hasil Regresi Berganda Pengaruh ATB, SN Dan PBC Terhadap Niat	123
Jadual 5.18	Analisis Regresi Berperingkat Kesan Tahap Keagamaan, Akauntabiliti Peribadi Dan ATB Terhadap Niat	125
Jadual 5.19	Analisis Regresi Berperingkat Kesan Tahap Keagamaan, Akauntabiliti Peribadi Dan SN Terhadap Niat	134
Jadual 5.20	Analisis Regresi Berperingkat Kesan Tahap Keagamaan, Akauntabiliti Peribadi Dan PBC Terhadap Niat	143
Jadual 5.21	Ringkasan Hasil Pengujian Hipotesis	150

SENARAI RAJAH

Muka surat

Rajah 3.1	Teori Tindakan Bersebab	35
Rajah 3.2	Teori Perlakuan Terancang	37
Rajah 3.3	Model Penerimaan Teknologi	40
Rajah 3.4	Perhubungan TAM Dan Amanah Dengan TPB	41
Rajah 3.5	Model Tiga Komponen Sikap	42
Rajah 3.6	Model Kepatuhan Zakat Gaji Kamil	61
Rajah 3.7	Model Kepatuhan Zakat Gaji Di Malaysia	63
Rajah 3.8	Kerangka Kajian	69
Rajah 4.1	Kriteria Pengujian Pemboleh ubah Pencelah	86
Rajah 5.1	Peranan ATB Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Pendidikan Agama Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	127
Rajah 5.2	Peranan ATB Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Kepercayaan Agama Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	129
Rajah 5.3	Peranan ATB Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Ibadah Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	130
Rajah 5.4	Peranan ATB Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Amanah Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	131
Rajah 5.5	Peranan ATB Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Pengorbanan Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	132
Rajah 5.6	Peranan SN Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Pendidikan Agama Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	136
Rajah 5.7	Peranan SN Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Kepercayaan Agama Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	137

Rajah 5.8	Peranan SN Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Ibadah Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	138
Rajah 5.9	Peranan SN Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Amanah Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	139
Rajah 5.10	Peranan SN Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Pengorbanan Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	141
Rajah 5.11	Peranan PBC Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Pendidikan Agama Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	145
Rajah 5.12	Peranan PBC Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Kepercayaan Agama Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	146
Rajah 5.13	Peranan PBC Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Ibadah Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	147
Rajah 5.14	Peranan PBC Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Amanah Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	148
Rajah 5.15	Peranan PBC Sebagai Pemboleh ubah Pencelah Pengorbanan Dengan Niat Membayar Zakat Perniagaan	149

SENARAI KEPENDEKAN

Beberapa kependekan yang digunakan dalam kajian ini adalah seperti berikut:

ACP	Akta Cukai Pendapatan
ATB	<i>Attitude Toward Behaviour</i>
CIDB	<i>Construction Industry Development Board</i>
DPMM	Dewan Perniagaan Melayu Malaysia
Dw	Durbin-Watson
JAKIM	Jabatan Kemajuan Islam Malaysia
JKR	Jabatan Kerja Raya .
JWZH	Jabatan Wakaf, Zakat dan Haji
KMO	Kaiser-Mayer-Oikin
LHDNM	Lembaga Hasil Dalam Negeri Malaysia
MAIN	Majlis Agama Islam Negeri
PBC	<i>Perceived Behavioural Control</i>
PEOU	<i>Perceived Ease Of Use</i>
PFI	<i>Private Finance Initiative</i>
PKK	Pusat Khidmat Kontraktor
PPZWP	Pusat Pungutan Zakat Wilayah Persekutuan
PU	<i>Perceived Usefulness</i>
PUSAKABUMI	Pusat Penyelarasan Khidmat Kontraktor-kontraktor Bumiputera
PUZ	Pusat Urus Zakat
RA	Radiallahuanhu
RM	Ringgit Malaysia
RMK9	Rancangan Malaysia Kesembilan
ROS	<i>Religious Orientation Scale</i>
SAW	Sallallahu Alaihi Wassalam
SN	<i>Subjective Norm</i>
SPSS	<i>Statistical Package for Social Sciences</i>
SSM	Suruhanjaya Syarikat Malaysia
SWT	Subhanahu Wa Taala
TAM	<i>Technology Acceptance Model</i>
TPB	<i>Theory of Planned Behaviour</i>
TRA	<i>Theory of Reasoned Action</i>
VIF	<i>Variance Inflation Factor</i>

**KESAN TAHAP KEAGAMAAN DAN AKAUNTABILITI PERIBADI
TERHADAP NIAT MEMBAYAR ZAKAT PERNIAGAAN DI KALANGAN
KONTRAKTOR PERNIAGAAN TUNGGAL PULAU PINANG**

ABSTRAK

Objektif utama kajian adalah untuk menjelaskan pengaruh tahap keagamaan dan akauntabiliti peribadi terhadap sikap terhadap perlakuan, norma subjektif, kawalan tingkah laku dilihat dan niat atau kemahuan untuk membayar zakat perniagaan. Teori asas yang digunakan dalam membina kerangka kajian adalah teori perlakuan terancang. Kajian ini dijalankan ke atas kontraktor perniagaan tunggal Muslim di Pulau Pinang. Maklum balas daripada 116 kontraktor telah digunakan untuk menguji hipotesis. Berdasarkan analisis regresi, dapat disimpulkan bahawa tahap keagamaan dan akauntabiliti peribadi mempunyai hubungan positif terhadap sikap terhadap perlakuan, norma subjektif, kawalan tingkah laku dilihat dan niat membayar zakat perniagaan. Sikap terhadap perlakuan, norma subjektif dan kawalan tingkah laku dilihat mempunyai hubungan positif terhadap niat membayar zakat perniagaan. Kajian ini mendapati sikap terhadap perlakuan, norma subjektif dan kawalan tingkah laku dilihat merupakan pemboleh ubah pencelah terhadap perhubungan antara tahap keagamaan dan akauntabiliti peribadi dengan niat membayar zakat perniagaan. Tahap keagamaan kontraktor dalam kajian ini dinilai berdasarkan pendidikan agama, kepercayaan agama dan ibadah. Akauntabiliti peribadi diukur berdasarkan kepada nilai amanah dan pengorbanan. Manakala sikap terhadap perlakuan dinilai berdasarkan sikap terhadap penggunaan borang zakat perniagaan, sikap terhadap perkhidmatan kaunter bayaran dan sikap terhadap insentif cukai pendapatan. Norma subjektif, kawalan tingkah laku dilihat dan niat membayar zakat perniagaan diukur sebagai satu dimensi. Akhirnya, penemuan kajian ini boleh digunakan bagi meningkatkan kepatuhan dan kutipan zakat perniagaan.

**THE EFFECT OF RELIGIOSITY SCALES AND PERSONAL
ACCOUNTABILITY ON INTENTION TO PAY BUSINESS ZAKAT
AMONG PENANG SOLE PROPRIETOR CONTRACTORS**

ABSTRACT

The main objective of research is to explain the influence of religiosity scales and personal accountability on attitude towards behaviour, subjective norm, perceived behavioural control and intention to pay business zakat (tithe). The underlying theory used to construct the research framework is theory of planned behaviour. This research was conducted on Muslim sole proprietor contractors in Penang. Responses from 116 contractors were used to analyze the hypotheses. Based on the regression analysis, it can be concluded that religiosity scales and personal accountability have positive influence on attitude towards behaviour, subjective norm, perceived behavioural control and intention to pay business zakat. The attitude towards behaviour, subjective norm and perceived behavioural control also have positive influence on intention to pay business zakat. This research found that attitude towards behaviour, subjective norm and perceived behavioural control mediated the relationship between religiosity scales and personal accountability with intention to pay business zakat. The religiosity scales which measured by religious education, religious believe and ibadah (religious practices). The personal accountability measured by trustworthiness and sacrifice. While the attitude towards behaviour measured by attitude towards usage form of business zakat, attitude towards service of payment counter and attitude towards income tax incentive. The subjective norm, perceived behavioural control and intention to pay business zakat measured as one-dimensional. Finally, the finding of research could be using to increase business zakat compliance and business zakat collection.

BAB 1

PENDAHULUAN

1.1 Pengenalan

Bab ini membincangkan agenda kajian yang terdiri daripada latar belakang kajian, pernyataan masalah, soalan kajian, objektif kajian, sumbangan kajian, rasional pemilihan kontraktor perniagaan tunggal Pulau Pinang, definisi kontraktor perniagaan tunggal dan akhirnya, susunan tesis dan rumusan.

1.2 Latar belakang Kajian

Pematuhan zakat perniagaan di kalangan kontraktor Muslim di Pulau Pinang tidak begitu memberangsangkan. Buktinya, hanya 85 daripada 1, 894 atau 4.49% daripada keseluruhan kontraktor bumiputera di Pulau Pinang telah menunaikan zakat perniagaan pada tahun 2006, berdasarkan sumber dari Pusat Urus Zakat, Majlis Agama Islam Pulau Pinang (PUZ). Persoalan di atas turut mempengaruhi peniaga Muslim secara keseluruhan terhadap ketidakpatuhan zakat perniagaan di Pulau Pinang. Hanya 521 orang membayar zakat perniagaan pada tahun 2005 (PPZ WP, 2005).

Kutipan zakat perniagaan adalah lebih rendah berbanding dengan kutipan zakat pendapatan di negeri ini dan begitu juga di kebanyakan negeri-negeri lain di Malaysia. Kajian dan anggaran Pusat Pungutan Zakat Wilayah Persekutuan (PPZ WP) mendapati lebih 200,000 syarikat bumiputera yang aktif di negara ini dan tidak kurang dari 20,000 syarikat berkenaan layak menunaikan zakat dengan 5,000 syarikat berada di Wilayah Persekutuan. Mengikut rekod PPZ WP, tidak sampai 500 syarikat yang membayar zakat

(PPZ WP, 2001). Ini bermakna potensi zakat perniagaan adalah besar jika pihak yang berkenaan sedar akan keperluan membayar zakat perniagaan (Abdul Rahim, 2005).

Zakat merupakan salah satu rukun Islam yang wajib ditunaikan oleh setiap orang Islam yang berkemampuan dan asas kepada struktur ekonomi umat Islam sebagai ibadah dalam kehidupan bermasyarakat. Keberkesanan sistem zakat bergantung kepada sesebuah masyarakat Islam yang dapat menjiwai Islam dalam semua aspek kehidupan mereka. Pengukuran tahap pengertian dan penjiwaan Islam termasuk dalam persoalan zakat, bukan sesuatu yang mudah. Seseorang Muslim yang memahami tanggungjawab dan matlamat zakat, tidak memandang pembayaran zakat sebagai satu beban dengan mengharapkan keberkatan Allah SWT dalam pekerjaannya (Aidit, 1988).

Penglibatan individu Muslim atau kumpulan (syarikat dan perkongsian) yang menghayati tuntutan rukun Islam dalam kesejahteraan masyarakat seluruhnya melalui sistem zakat ini, dapat membina sebuah masyarakat yang maju, salih dan teguh kedudukan asas ekonominya (Abdul Aziz, 1993; Mujaini, 1999).

Bagaimana zakat boleh berperanan lebih penting dalam meningkat struktur ekonomi umat Islam, jika kutipan keseluruhan zakat yang dibayar kepada semua pihak berkuasa zakat negeri-negeri di Malaysia tidak begitu besar, jika dibandingkan dengan kutipan cukai pendapatan oleh Lembaga Hasil Dalam Negeri Malaysia (LHDNM), iaitu kutipan zakat tidak melebihi satu peratus daripada kutipan cukai pendapatan. Ini boleh dilihat dalam jadual 1.1 (LHDNM, 2001 – 2004; PPZ WP, 2001 - 2004).

Pendapatan perniagaan merupakan penyumbang terbesar cukai pendapatan negara. Dari tahun 2001 hingga 2004, kutipan cukai pendapatan daripada sumber pendapatan perniagaan ke atas syarikat sahaja menyumbang lebih dari separuh jumlah keseluruhan kutipan cukai. Ini belum lagi di campur dengan kutipan cukai daripada

sumber pendapatan perniagaan individu yang terdiri perniagaan tunggal dan perkongsian (LHDNM, 2001 – 2004).

Jadual 1.1

Jadual Perbandingan Kutipan Zakat Seluruh Negara Dengan Pungutan Cukai Oleh LHDNM Di Malaysia

Tahun	Jumlah kutipan zakat semua negeri (RM)	Jumlah kutipan cukai pendapatan oleh LHDNM (RM)	Peratusan Perbandingan
2004	473 juta	48,634 juta	0.97%
2003	408 juta	42,819 juta	0.95%
2002	374 juta	44,324 juta	0.84%
2001	320 juta	41,794 juta	0.77%

Sumber: Laporan tahunan LHDNM (2004) dan PPZ WP (2005)

Jadual 1.2

Analisis Perbandingan Kutipan Zakat Perniagaan Dengan Kutipan Zakat Pendapatan Gaji Pada Tahun 2005 Di Malaysia

Negeri	Kutipan Zakat Perniagaan (RM)	Kutipan Zakat Pendapatan Gaji (RM)	Peratus bandingan
Johor *	14,913,593.68	5,686,447.05	262.27%
Kedah	6,589,960.80	15,385,170.86	42.83%
Kelantan	7,579,739.44	9,430,489.37	80.37%
Melaka	4,884,527.05	6,426,951.69	76.00%
Negeri Sembilan	4,919,550.98	9,045,841.93	54.38%
Pahang	10,394,902.00	10,377,724.00	100.16%
Perak *	8,435,377.79	Tiada Maklumat (TM)	TM
Perlis	1,552,299.00	3,437,661.00	45.16%
Pulau Pinang	5,718,710.00	14,563,550.00	39.27%
Sabah	5,126,351.20	956,904.77	535.72%
Sarawak	3,496,695.21	6,322,466.01	55.31%
Selangor	20,319,330.00	66,343,660.00	30.63%
Terengganu	10,555,368.62	14,528,727.12	72.65%
Wilayah Persekutuan	20,123,320.27	76,704,119.69	26.23%

* Negeri Perak tidak mewajibkan zakat gaji dan Negeri Johor mula mewajibkan zakat gaji mulai tahun 2000.

Sumber: Laporan tahunan PPZ WP (2005) dan pihak berkuasa zakat negeri (2006).

Berlainan pula dengan kutipan zakat iaitu kutipan zakat ke atas pendapatan perniagaan adalah lebih rendah berbanding dengan kutipan zakat pendapatan gaji di kebanyakan negeri-negeri di Malaysia, walaupun zakat gaji diperkenal pada akhir tahun 1970-an dan terdapat negeri tidak mewajibkan zakat gaji dikenakan (Kamil 2002).

Jadual 1.2 menunjukkan peratus perbandingan kutipan zakat perniagaan dengan kutipan zakat pendapatan gaji di Malaysia.

Kutipan zakat perniagaan melebihi daripada kutipan zakat gaji hanya di negeri Johor, Sabah dan Pahang pada tahun 2005. Manakala negeri Perak tidak mewajibkan zakat pendapatan gaji dan tidak mempunyai jumlah kutipan zakat gaji. Ini menunjukkan penerimaan zakat gaji adalah lebih baik berbanding dengan zakat perniagaan. Pada hal hukum zakat perniagaan adalah disepakati kewajibannya (Syed Mohd Ghazali Wafa, 2004).

Jumlah pembayar zakat perniagaan jauh lebih rendah jika dibandingkan dengan jumlah pembayar zakat gaji, sebagai contohnya di Pulau Pinang, jumlah pembayar zakat perniagaan adalah 521 orang pada tahun 2005 berbanding jumlah pembayar zakat pendapatan gaji iaitu 33,295 orang pada tahun yang sama iaitu peratus perbandingan kira-kira 1.56% sahaja (PPZ WP, 2005).

Persoalan di atas ditambah lagi dengan jumlah pembayar zakat perniagaan begitu rendah jika dibandingkan dengan jumlah perniagaan individu yang berdaftar dengan Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM), yang merangkumi kesemua perniagaan individu termasuk perniagaan bukan bumiputera/Islam. Perniagaan yang dimiliki oleh peniaga bumiputera/Islam di negeri Pulau Pinang berjumlah lebih kurang 40,000 buah (sumber SSM Pulau Pinang) iaitu lebih kurang 14.41% daripada keseluruhan perniagaan pada tahun 2005. Jika diandaikan peniaga Muslim merangkumi 15 peratus sahaja dan jumlah ini sudah cukup besar. Peratus perniagaan dimiliki oleh orang Islam akan lebih tinggi di negeri-negeri lain di Semenanjung Malaysia jika diandaikan berdasarkan peratus penduduk Islam.

Pembayar zakat perniagaan boleh terdiri daripada syarikat, perkongsian dan perniagaan tunggal dalam berbagai sektor perniagaan. Perbandingan ditunjukkan dalam jadual 1.3, hanya membandingkan jumlah perniagaan yang berdaftar dengan SSM dengan pembayar zakat perniagaan. Jika diambil kira dengan tambahan jumlah syarikat yang berdaftar dengan SSM, peratus pembayar zakat perniagaan akan bertambah kecil.

Jadual 1.3

Analisis Perbandingan Bilangan Pembayar Zakat Perniagaan dengan Jumlah Perniagaan Berdaftar Dengan Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM) Pada Tahun 2005 Di Semenanjung Malaysia

Negeri	Bilangan Pembayar Zakat Perniagaan (orang)	Perniagaan Berdaftar di SSM	Andaian 15% perniagaan Bumiputera	Peratus bandingan
Johor	1,033*	461,141	69,171	1.49%
Kedah	738	219,287	32,893	2.24%
Kelantan	212*	192,911	28,937	0.73%
Melaka	867	151,409	22,711	3.82%
Negeri Sembilan	313*	134,425	20,164	1.55%
Pahang	1,306	172,814	25,922	5.04%
Perak	Tiada Maklumat (TM)	313,027	46,954	TM
Perlis	102	32,266	4,840	2.11%
Pulau Pinang	521	277,571	41,636	1.25%
Selangor	1,816	553,864	83,080	2.19%
Terengganu	1,602	114,104	17,116	9.36%
Wilayah Persekutuan	747	435,709	65,356	1.14%

* Maklumat tahun 2006 (sehingga bulan September 2006) dari pihak berkuasa zakat negeri tersebut

Sumber: Laporan tahunan SSM (2005) dan laporan tahunan PPZ WP (2005).

Kesimpulan daripada data statistik sebelum ini, menunjukkan kepatuhan zakat perniagaan di kalangan peniaga Muslim secara umumnya begitu rendah dan tidak begitu memberangsangkan. Ini memerlukan sesuatu kajian terperinci bagi mengatasi serta menyelesaikan persoalan dan masalah di atas.

1.3 Penyataan Masalah

Pelbagai kajian telah dijalankan dalam bidang zakat terutamanya persoalan hukum, pengagihan dan pengiraan. Walau bagaimanapun, kajian dalam bidang zakat mengenai kepatuhan dan niat untuk menunaikan zakat agak kurang dijalankan. Kajian terdahulu dalam bidang zakat perniagaan kurang mengkaji kepatuhan dalam menunaikan zakat perniagaan. Kajian terdahulu dalam bidang yang berkaitan iaitu percukaian, telah merumuskan pemboleh ubah sikap, norma subjektif (*subjective norm* – SN) dan kawalan tingkah laku dilihat (*perceived behavioral control* – PBC) sebagai peramal kepada niat untuk melaksanakan pembayaran cukai.

Kepatuhan zakat perniagaan yang begitu rendah di kalangan kontraktor perniagaan tunggal bumiputera/Muslim menimbulkan persoalan berkaitan kemahuan atau keinginan seseorang kontraktor untuk membayar zakat perniagaan. Oleh itu, kajian ini akan menggunakan teori perlakuan terancang (*theory of planned behavior* - TPB), bagi mengkaji pemboleh ubah sikap terhadap perlakuan (*attitude toward behavior* – ATB), norma subjektif dan kawalan tingkah laku dilihat terhadap niat seseorang kontraktor untuk membayar zakat perniagaan. Kepatuhan zakat perniagaan begitu rendah di kalangan kontraktor perniagaan tunggal bumiputera/Muslim juga menimbulkan persoalan berkaitan tahap keagamaan dan akauntabiliti (kebertanggungjawaban) seseorang kontraktor dalam melaksanakan tuntutan berzakat. Oleh itu, kajian ini juga akan mengkaji sejauh mana tahap keagamaan dan akauntabiliti seseorang kontraktor mempengaruhi pemboleh ubah sikap, norma subjektif dan kawalan tingkah laku dilihat bagi seseorang kontraktor terhadap niat untuk membayar zakat perniagaan.

1.4 Soalan Kajian

Berdasarkan latar belakang dan pernyataan masalah, soalan kajian ini dapat dinyatakan seperti berikut:

- a. Sejauh manakah sikap, norma subjektif dan kawalan perlakuan dilihat bagi seseorang kontraktor mempengaruhi niat untuk membayar zakat perniagaan?
- b. Sejauh manakah tahap keagamaan dan akauntabiliti peribadi seseorang kontraktor mempengaruhi sikap, norma subjektif dan kawalan tingkah laku dilihat bagi seseorang kontraktor dalam niat untuk membayar zakat perniagaan?
- c. Adakah sikap terhadap perlakuan, norma subjektif dan kawalan tingkah laku dilihat merupakan pemboleh ubah pencilah (*mediating variable*) terhadap perhubungan tahap keagamaan dan akauntabiliti peribadi dengan niat untuk membayar zakat perniagaan?

1.5 Objektif Kajian

Terdapat beberapa objektif yang ingin dicapai dalam kajian ini. Objektif pertama adalah melakukan kajian bagi mengkaji niat atau keinginan untuk membayar zakat perniagaan di kalangan kontraktor perniagaan tunggal Muslim di Pulau Pinang.

Objektif kedua adalah mengenal pasti pemboleh ubah kajian berdasarkan teori perlakuan terancang (TPB). Ini bagi memperjelaskan pemboleh ubah niat membayar zakat dengan sikap terhadap perlakuan, norma subjektif dan kawalan tingkah laku dilihat.

Objektif ketiga adalah mengkaji sejauh mana tahap keagamaan dan akauntabiliti peribadi seseorang kontraktor terhadap niat seseorang kontraktor perniagaan tunggal membayar zakat perniagaan dan mengkaji sejauh mana tahap keagamaan dan

akauntabiliti peribadi seseorang kontraktor terhadap sikap terhadap perlakuan, norma subjektif dan kawalan tingkah laku dilihat.

1.6 Sumbangan Kajian

Kajian ini dapat memahami keinginan atau niat membayar zakat perniagaan di kalangan pembayar zakat perniagaan. Ini dapat digunakan sebagai asas oleh pihak berkuasa zakat dalam membuat polisi dan perancangan dalam pengurusan dan pentadbiran zakat perniagaan. Kutipan zakat yang tinggi akan memudahkan pihak berkuasa zakat untuk mengurangkan golongan fakir miskin seterusnya meningkatkan ekonomi orang Islam.

Kajian ini juga dapat memahami tahap keagamaan dan akauntabiliti peribadi di kalangan kontraktor. Ini dapat digunakan oleh pihak berkuasa zakat dan pihak berkuasa agama Islam bagi mengenal pasti tahap keagamaan dan akauntabiliti peribadi di kalangan peniaga Islam. Seterusnya, dapat membuat perancangan dan aktiviti yang bersesuaian dengan tahap keagamaan dan akauntabiliti peribadi di kalangan peniaga Islam.

Kajian ini turut memberi sumbangan kepada teori dan amalan berzakat dan menambah karya dalam bidang zakat perniagaan dengan penggunaan teori perlakuan terancang, yang merupakan perkara baru dalam penyelidikan zakat perniagaan.

Kajian ini juga menambahkan karya dalam bidang zakat perniagaan iaitu dengan konseptual sikap terhadap perlakuan, norma subjektif dan kawalan tingkah laku dilihat terhadap niat membayar zakat perniagaan dalam kajian dalam bidang zakat perniagaan. Di samping itu, kajian ini juga akan menambahkan karya dalam kajian mengenai tahap keagamaan dan akauntabiliti peribadi dengan niat membayar zakat perniagaan.

1.7 Rasional Pemilihan Kontraktor Perniagaan Tunggal Pulau Pinang

Kontraktor perniagaan tunggal merupakan antara bentuk perniagaan yang utama diceburi oleh peniaga Muslim sama ada sebagai kontraktor awam atau elektrik atau kedua-duanya sekali. Terdapat 2,143 kontraktor berdaftar dengan Pusat Khidmat Kontraktor (PKK) di Pulau Pinang pada 1 September 2006, dengan 1,894 atau 88.38 peratus adalah terdiri daripada kontraktor Bumiputera/Islam. Manakala di peringkat nasional, terdapat 46,901 kontraktor yang berdaftar dengan PKK, yang terdiri daripada kontraktor kerja awam sebanyak 44,193 dan kontraktor elektrik sebanyak 2,708. Jumlah kontraktor kerja awam bumiputera adalah 39,622 iaitu 89.66%. Manakala kontraktor elektrik bumiputera sebanyak 1,692 iaitu 62.48%. Kebanyakan kontraktor terdiri daripada perniagaan tunggal atau milik sendiri, terutamanya kontraktor kelas F yang merangkumi 74.18% daripada keseluruhan kontraktor (PKK, 2006).

Selain faktor pembabitan bumiputera seperti di atas, kajian ini turut memilih populasi kontraktor di bidang pembinaan kerana sektor pembinaan merupakan salah satu daripada lima sektor penting negara iaitu pertanian, perlombongan, pengilangan, pembinaan dan perkhidmatan. Sektor pembinaan menyumbang sebanyak RM 14.685 bilion kepada pengeluaran kasar domestik pada tahun 2005 (Unit Perancang Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri, 2007).

Di samping itu, kajian ini juga memilih populasi kontraktor kerana lebih kurang 70 peratus daripada 10,000 usahawan serta syarikat Melayu yang menganggotai Dewan Perniagaan Melayu Malaysia (DPMM) adalah terlibat dalam sektor pembinaan, terutamanya projek-projek yang di laksana daripada perbelanjaan sektor awam (Abdul Rahman, 2003).

Kerajaan sentiasa melaksanakan projek pembangunan dan yang terbaru adalah Rancangan Malaysia Kesembilan (RMK9), yang mengandungi 880 projek pembangunan baru dengan jumlah nilai RM15.0 bilion (Lembaga Pembangunan Industri Pembinaan atau *Contruction Industry Development Board* - CIDB, 2006). Antara projek pembangunan baru di bawah RMK9 yang diluluskan untuk negeri Pulau Pinang adalah membina 700 unit kediaman kos sederhana George Town, kompleks perniagaan/asrama Al Mashoor Balik Pulau, membina ibu pejabat polis kontinjen Pulau Pinang dan lain-lain (CIDB, 2006).

Manakala projek-projek besar lain seperti pelebaran Jambatan Pulau Pinang yang bernilai RM402 juta dan dua projek Inisiatif Pembiayaan Swasta (PFI, *Private Finance Initiative*) di bawah RMK9, iaitu membina monorel atau sistem aliran ringan Pulau Pinang yang bernilai RM1.2 bilion dan jambatan kedua Pulau Pinang yang bernilai RM2.7 bilion (Berita Harian, 2006). Ini dapat disimpulkan bahawa walaupun kontraktor mempunyai sumber perniagaan yang luas serta pendapatan yang tinggi tetapi kepatuhan zakat perniagaan begitu rendah. Ini menunjukkan betapa penting kajian dijalankan ke atas kontraktor perniagaan tunggal Muslim.

Pemilihan populasi kajian di Pulau Pinang adalah berkaitan dengan persoalan orang Melayu Pulau Pinang, di mana pelbagai usaha dijalankan bagi membantu orang Melayu / Islam di Pulau Pinang. Antaranya, DPMM Cawangan Pulau Pinang telah menggariskan strategi memacu ekonomi orang Melayu, yang dapat mengeluarkan mereka daripada belenggu kemiskinan dalam bandar khususnya di George Town dan Butterworth. Strategi menyeluruh itu, merangkumi pelbagai peringkat usia dengan memberi penekanan serius kepada pengisian pelbagai cabang ilmu kepada orang Melayu, penerapan nilai keusahawanan di kalangan peniaga dan pengusaha Melayu, membina

kerjasama dengan pelbagai pihak berkaitan dalam dan luar negara serta meningkatkan usaha ke arah menambah bilangan kaum itu dalam bandar (Utusan Malaysia, 2004).

PUZ telah melaksanakan agihan zakat kepada asnaf-asnaf yang terdiri daripada fakir miskin, mualaf, ghorimin (orang berhutang), ibnu sabil dan fisabilillah. Agihan zakat juga merangkumi bantuan kepada usahawan dengan menyumbang alat bantuan perniagaan (PUZ, 2006).

Pulau Pinang adalah salah sebuah negeri yang umat Islam adalah minoriti di Malaysia. Setiap orang Islam yang berkemampuan perlu lebih membayar zakat bagi mengelak masyarakat Islam terus terbelenggu dengan kemiskinan terutamanya di bandar. Sekiranya kutipan zakat banyak dikutip, ini dapat membantu PUZ bagi mengatasi kemiskinan bandar bersesuaian dengan zakat sebagai asas ekonomi umat Islam.

1.8 Definisi Kontraktor Perniagaan Tunggal

Kontraktor merupakan pihak yang dapat merealisasikan projek berdasarkan reka bentuk yang telah dipersetujui di dalam perjanjian kontrak (Anuar dan Abdul Aziz, 2002). Kontraktor kerja awam pula merupakan kontraktor yang melaksanakan projek pembinaan berdasarkan tender kerajaan dan memorandum persetujuan serta perlu mematuhi segala peraturan yang ditetapkan seperti peraturan dari CIDB dan Jabatan Kerja Raya (JKR).

Kontraktor melaksanakan projek bagi mendapat ganjaran daripada pemilik projek seperti kerajaan atau pelanggan lain. Kebiasaannya kontraktor utama tidak melaksanakan keseluruhan kerja berkenaan dan sebahagiannya diserahkan kepada pihak lain iaitu subkontraktor untuk dilaksanakan (Abdul Aziz, 2004).

Semua kontraktor yang melaksanakan projek kerajaan di Malaysia adalah perlu berdaftar dengan Pusat Khidmat Kontraktor (PKK). PKK ditubuhkan pada 30 Jun 1981 dengan nama Pusat Penyelarasan Khidmat Kontraktor-kontraktor Bumiputera (PUSAKABUMI) diletakkan di bawah Unit Penyelarasan dan Pelaksanaan Jabatan Perdana Menteri. Pada 1 Januari 1987, namanya ditukar kepada PKK sesuai dengan pertambahan fungsi dan bidang kuasanya. Pada 27 Oktober 1990, PKK dipindahkan ke Kementerian Perusahaan Awam dan seterusnya pada tahun 1995, PKK menjadi sebahagian daripada Kementerian Pembangunan Usahawan dan Koperasi. Tugas awalnya adalah untuk membantu menyelesaikan masalah-masalah yang dihadapi oleh kontraktor-kontraktor Bumiputera (PKK, 2006).

Tugas dan tanggungjawab PKK seperti yang telah ditetapkan oleh kerajaan pada 11 April 1984 iaitu pusat pendaftaran bagi semua kontraktor-kontraktor kerja di peringkat persekutuan dan negeri dan urusan yang berkaitan, memberi pengiktirafan bumiputera kepada kontraktor-kontraktor yang berkelayakan, pusat rujukan perihal kontraktor-kontraktor kerja dan memberi khidmat nasihat dan bantuan kepada kontraktor-kontraktor bumiputera yang melaksanakan kontrak tetapi terhad kepada jabatan / agensi kerajaan yang tiada mempunyai unit khasnya sendiri untuk memberi bantuan kepada mereka (PKK, 2006).

Semua pendaftaran kontraktor kerja untuk urusan tawaran kerja adalah dikendalikan oleh PKK (Arahan Perbendaharaan 1984). Semua tender kerja yang dikeluarkan pada atau selepas 1 Januari 1998 hanya dibuka kepada kontraktor yang berdaftar dengan PKK sahaja.

Urusan pendaftaran dengan PKK dilaksanakan dalam dua peringkat iaitu peringkat ibu pejabat dan peringkat negeri. Peringkat ibu pejabat akan memproses permohonan pendaftaran baru dan ehwal yang berkaitan dengannya bagi kontraktor kerja awam dan bangunan dalam kelas A, B dan C dan kontraktor kerja elektrik dalam kelas I, II dan III. Manakala peringkat negeri akan memproses permohonan pendaftaran baru dan ehwal yang berkaitan dengannya bagi kontraktor kerja awam dan bangunan kelas D, E dan F dan kontraktor kerja elektrik kelas IV, V dan VI. Kontraktor dikelaskan berdasarkan had kewangan bagi sesuatu kontrak seperti di jadual 2.4 dan jadual 2.5 (PKK, 2006).

Jadual 1.4

Had Kewangan (Kos Kerja) Bagi Kontraktor Kerja Awam

(Pindaan mengikut Pekeliling Perbendaharaan Bilangan 14 Tahun 2002)

Kelas	Had Kewangan (RM)
A	Melebihi RM 10,000,000
B	RM 5,000,001 hingga RM 10,000,000
C	RM 2,000,001 hingga RM 5,000,000
D	RM 500,001 hingga RM 2,000,000
E	RM 200,001 hingga RM 500,000
F	Sehingga RM 200,000

Jadual 1.5

Had Kewangan (Kos Kerja) Bagi Kontraktor Elektrik

(Pindaan mengikut Pekeliling Perbendaharaan Bilangan 14 Tahun 2002)

Kelas	Had Kewangan (RM)
I	50,001 ke atas
II	1,000,001 ke bawah
III	500,001 ke bawah
IV	150,001 ke bawah
V	50,001 ke bawah
VI	20,001 ke bawah

Perniagaan tunggal merupakan perniagaan yang dimiliki dan diurus oleh seorang individu sahaja. Pemiliknya iaitu kontraktor memiliki semua aset perniagaan dan bertanggungjawab ke atas semua liabiliti perniagaan. Selain itu, semua keuntungan

daripada perniagaan akan dinikmati oleh pemilik dan semua kerugian ditanggung oleh pemilik (Abdul Ghafar dan Azila, 2003; Abu Bakar, Rusmala dan Nabiha, 1998; Callaway, Wolf dan Kramer, 2002; Hansman dan Kraakman, 2000).

Kelebihan perniagaan tunggal adalah seperti berikut iaitu, kos menubuhkan perniagaan ini adalah rendah kerana dokumentasi penubuhannya adalah sedikit, pemilik perniagaan hanya dikenakan cukai pendapatan individu sahaja dan rahsia perniagaan tidak diketahui oleh pihak umum kerana perniagaan tunggal tidak perlu mengumumkan laporan kewangan tahunan kepada orang awam (Gartner dan Bhat, 2000; Jamaludin, 2004; Long dan Sopranzetti, 2002; Metzler, 2006; Moha Asri, Juhari dan Faoziah, 2000; Yahya, 1978; Sansweet, 2005; Zafir, Rizal dan Ahmad, 2003).

Walau bagaimanapun, terdapat beberapa kelemahan perniagaan tunggal seperti berikut iaitu, pemilik perniagaan tunggal mempunyai liabiliti tidak terhad dan sekiranya perniagaan mengalami kerugian, harta peribadi pemilik perlu digunakan bagi membayar segala hutang perniagaan, jangka hayat perniagaan agak singkat kerana apabila pemilik perniagaan itu meninggal dunia atau tidak lagi berminat menjalankan perniagaan, menyebabkan perniagaan terpaksa dibubarkan dan perniagaan tunggal biasanya mempunyai keupayaan menjana modal secara terhad (Gartner dan Bhat, 2000; Jamaludin, 2004; Long dan Sopranzetti, 2002; Metzler, 2006; Moha Asri, Juhari dan Faoziah, 2000; Yahya, 1978; Sansweet, 2005; Zafir, Rizal dan Ahmad, 2003).

1.9 Susunan Tesis Dan Rumusan

Bab pertama menjelaskan agenda kajian dengan perbincangannya meliputi latar belakang, pernyataan masalah, soalan kajian, objektif kajian, sumbangan kajian, rasional

pemilihan kontraktor perniagaan tunggal Pulau Pinang, definisi kontraktor perniagaan tunggal dan susunan tesis. Bab kedua pula membincangkan berkaitan dengan zakat perniagaan dan dibahagikan kepada beberapa bahagian kecil, iaitu zakat, pentadbiran zakat di Malaysia, perbandingan zakat perniagaan dengan zakat pendapatan, hubungan cukai pendapatan dan zakat dan faktor mempengaruhi ketidakpatuhan zakat perniagaan.

Perbincangan dalam bab ketiga adalah berkenaan ulasan karya, teori yang akan dijadikan asas dalam membangun pemboleh ubah penyelidikan, analisis konseptual mengenai teori perlakuan terancang dan pemboleh ubah kajian dan kajian terdahulu, kerangka kajian dan pernyataan hipotesis.

Bab keempat pula membincangkan metodologi kajian yang merangkumi kaedah kajian, populasi, pensampelan, soal selidik, pengumpulan data, kaedah analisis dan analisis faktor. Bab kelima pula membincangkan analisis dan penemuan kajian dan akhirnya, bab keenam membincang perbincangan, penyelidikan masa depan dan kesimpulan.

Secara umumnya, bab pertama membincangkan secara ringkas bagi memberi gambaran kajian yang dijalankan. Perbincangan bab-bab seterusnya adalah lebih terperinci bagi menghuraikan perbincangan dalam bab pertama. Bab kedua akan membincangkan mengenai zakat perniagaan secara terperinci.

BAB 2

ZAKAT PERNIAGAAN

2.0 Pengenalan

Perbincangan dalam bab terdahulu mengenai zakat perniagaan adalah secara ringkas. Oleh itu, perbincangan dalam bab ini adalah lebih terperinci berkaitan dengan zakat, kepentingan zakat, zakat perniagaan, pentadbiran zakat di Malaysia, perbandingan zakat perniagaan dan zakat pendapatan, perbandingan zakat dan percukaian, zakat dan cukai pendapatan di Malaysia, faktor ketidakpatuhan zakat perniagaan dan rumusan.

2.1 Zakat

Zakat adalah salah satu daripada rukun Islam yang lima. Rukun Islam yang lain adalah syahadah, sembahyang, puasa dan haji ke Mekah. Zakat mula diwajibkan pada tahun kedua Hijrah, ke atas setiap Muslim yang layak bagi membantu golongan-golongan yang memerlukan bantuan (Abdul Malik, 2003; Afzal-Ur-Rahman, 1991; al-Jammal, 1992; Idris, 2000; JAKIM, 2001; PUZ, 2006; Qardawi, 2006; Zainal Abidin, 1979).

Firman Allah SWT dalam Surah Al-Baqarah, ayat 110 yang bermaksud: “Dan dirikanlah oleh kamu akan solat dan tunaikanlah zakat; dan apa jua yang kamu dahulukan dari kebaikan untuk diri kamu, tentulah kamu akan mendapat balasan pahalanya di sisi Allah SWT. Sesungguhnya Allah SWT sentiasa melihat segala yang kamu kerjakan.” Surah At-Taubah, ayat 103 yang bermaksud: "Ambillah (sebahagian) dari harta mereka menjadi sedekah (zakat) supaya dengannya engkau membersihkan

mereka (dari dosa) dan menyucikan mereka (dari akhlak yang buruk)" (Al-Quran Tafsir Pimpinan Ar-Rahman, 2001).

Definisi zakat dari segi bahasa adalah bersih, suci, subur, berkat dan berkembang. Pengertian bersih dan suci dalam istilah zakat ialah membersihkan harta dan membersihkan diri orang kaya daripada bersifat kedekut dan bakhil. Dengan maksud yang lain iaitu menghindar diri orang fakir dan miskin daripada sifat dengki dan dendam terhadap orang kaya (Abdul Malik, 2003; Afzal-Ur-Rahman, 1991; al-Jammal, 1992; Idris, 2000; JAKIM, 2001; PUZ, 2006; Qardawi, 2006; Zainal Abidin, 1979).

Manakala definisi zakat dari segi syarak pula ialah mengeluarkan sebahagian harta tertentu diberikan kepada asnaf-asnaf yang berhak menerimanya setelah memenuhi syarat-syarat yang ditetapkan oleh syarak. Sementara itu pengertian infaq adalah mengeluarkan harta yang mencakupi zakat dan bukan zakat. Infaq ada yang wajib dan ada yang sunat. Infaq yang wajib adalah zakat, kifar, nazar dan sebagainya (Abdul Malik, 2003 ; Afzal-Ur-Rahman, 1991; al-Jammal, 1992; Idris, 2000; Zainal Abidin, 1979).

Asnaf atau penerima zakat terdiri daripada lapan golongan iaitu fakir, miskin, amil / pengutip zakat, mualaf, hamba yang hendak menebus diri, orang yang berhutang, orang yang berjuang di jalan Allah SWT dan ibnu sabil iaitu orang dalam perjalanan (Abdul Malik, 2003 ; Afzal-Ur-Rahman, 1991; al-Jammal, 1992; Idris, 2000; Qardawi, 2006; Zainal Abidin, 1979).

Zakat terbahagi kepada dua iaitu zakat harta dan zakat fitrah. Zakat harta pula terdiri daripada zakat pendapatan, zakat perniagaan, zakat simpanan, zakat saham, zakat emas / perak, zakat pertanian, zakat ternakan, zakat galian dan sebagainya (Abdul Malik,

2003 ; Afzal-Ur-Rahman, 1991; al-Jammal, 1992; Idris, 2000; Sofri, 1994; Zainal Abidin; 1979).

Maksud harta dari segi bahasa adalah setiap barang yang benar-benar dimiliki dan dikawal (diurus) oleh pemiliknya. Manakala maksud harta dari segi istilah pula, terdapat dua pendapat iaitu pendapat pertama daripada golongan Hanafi menyatakan harta adalah benda atau barang yang boleh dikawal dan kebiasaannya boleh diambil faedah daripadanya. Manakala Jumhur Ulama' (selain Hanafi) berpendapat harta adalah setiap perkara (barang) yang ada harga (nilai) dan termasuk hak dan manfaat. Hak merupakan sesuatu perkara yang diakui oleh syarak untuk seseorang yang membolehkan dia menjalankan kuasa tertentu atau mengenakan kewajipan dengan sesuatu. Adapun manfaat, ia merupakan faedah dari harta tersebut (Abdul Malik, 2003 ; Afzal-Ur-Rahman, 1991; al-Jammal, 1992; Idris, 2000; Sofri, 1994; Zainal Abidin; 1979).

2.2 Kepentingan Zakat

Zakat memiliki banyak kelebihan, baik yang berkaitan dengan ketaatan kepada Allah SWT, mahupun hubungan sosial kemasyarakatan sesama manusia. Antara kepentingan zakat adalah menolong, membantu, membina dan membangun golongan lemah dan miskin dengan sekadar untuk memenuhi keperluan asas hidupnya. Bantuan tersebut akan menyebabkan mereka mampu melaksanakan kewajipan kepada Allah SWT. Zakat juga dapat menyucikan diri pembayar zakat daripada kotoran dosa, memurnikan jiwa dan mengikis sifat bakhil dan akhirnya, membentuk suasana ketenangan hati kerana terbebas daripada tuntutan Allah SWT dan kewajipan kemasyarakatan (Abdul Malik,

2003; Asma Abde, 2005; Chapra, 2004; Hodge, 2005; Noland dan Pack, 2004; Zainal Abidin, 1979).

Kepentingan zakat yang lain ialah mengagihkan sebahagian kecil kekayaan daripada golongan yang berada kepada golongan yang kurang berada, membersihkan diri pembayar zakat, membersihkan dan menyuburkan harta pembayar zakat, mewujudkan sifat bersyukur terhadap nikmat yang dikurniakan oleh Allah SWT di kalangan golongan yang berada, mengurangkan perasaan iri hati di kalangan yang kurang bernasib baik, mewujudkan perhubungan antara hamba dengan Allah SWT, perhubungan baik sesama manusia, memberi peluang kepada golongan hartawan untuk beribadat dalam bentuk mengeluarkan zakat daripada harta mereka, mewujudkan kesatuan di kalangan masyarakat Islam dalam urusan ekonomi dan kewangan, memberi masyarakat satu cara mengurus ekonomi dan kewangan yang direstui oleh Allah SWT (Abdul Malik, 2003; Asma Abde, 2005; Chapra, 2004; Hodge, 2005; Noland dan Pack, 2004; Zainal Abidin, 1979).

2.3 Zakat Perniagaan

Ekonomi moden pada masa kini adalah lebih berasaskan sektor perniagaan / korporat berbanding dengan sektor pertanian. Jika sebelum ini, zakat pertanian lebih diambil berat, maka pihak berkuasa zakat wajar memberikan perhatian pula kepada penguatkuasaan zakat perniagaan secara lebih berkesan (Abdul Rahim, 2005).

Sumbangan semula daripada keuntungan yang dihasilkan oleh perniagaan kepada masyarakat yang memerlukan, memang menepati roh Islam. Golongan masyarakat yang memerlukan bantuan, mungkin terdiri daripada pekerja atau buruh

perniagaan itu sendiri, di mana tenaga mereka diperah untuk kejayaan kebendaan perniagaan tersebut (Abdul Rahim, 2005; Syed Mohd Ghazali Wafa et al., 2005).

Islam mementingkan kejayaan yang berbentuk kebendaan, kemudiannya disumbangkan semula kepada masyarakat untuk kebajikan mereka. Kejayaan sebenar dalam Islam ialah kesepaduan, kejayaan kebendaan dan juga kerohanian (Abdul Rahim, 2005; Syed Mohd Ghazali Wafa et al., 2005).

2.3.1 Kewajipan Zakat Harta Perniagaan

Allah SWT telah mewajibkan zakat ke atas harta perniagaan melalui Ayat Al-Quran dalam surah Al-Baqarah ayat 267 yang bermaksud : "Wahai orang-orang yang beriman! Nafkahkanlah (Zakatkanlah) sebahagian daripada hasil usaha kamu yang baik-baik" (Al-Quran Tafsir Pimpinan Ar-Rahman, 2001).

Hadis Rasulullah SAW yang diriwayatkan oleh Samurah bin Jundab RA bermaksud: "Sesungguhnya Rasulullah SAW menyuruh kita agar mengeluarkan zakat bagi harta yang kita persiapkan untuk jual beli" dan dalam satu riwayat, Sayidina Abu Bakar RA berkata yang bermaksud: "Sesungguhnya hak harta itu adalah dibayarnya zakat" (Imam Abu Daud, 1993).

Berdasarkan ayat Al-Quran dan hadis-hadis di atas adalah jelas bahawa zakat perniagaan adalah wajib ke atas setiap peniaga Islam (JAKIM, 2001; PUZ, 2006).

2.3.2 Syarat-syarat Wajib Zakat Perniagaan

Syarat wajib zakat perniagaan ada lima perkara iaitu syarat wajib pertama ialah Islam. Jika dalam perniagaan yang melibatkan perkongsian peniaga Islam dan bukan Islam, zakat ke atas harta perniagaan dikira mengikut nisbah modal milikan peniaga Islam sahaja. Syarat wajib kedua pula ialah pemilikan sempurna iaitu memiliki zat bersama manfaatnya (Abdul Malik, 2003; Afzal-Ur-Rahman, 1991; al-Jammal, 1992; Idris, 2000; JAKIM, 2001; PUZ, 2006; Zainal Abidin; 1979).

Manakala syarat wajib yang ketiga ialah niat menjalankan perniagaan iaitu harta yang diperoleh dengan niat dan bertujuan untuk diperniagakan adalah harta perniagaan yang diwajibkan zakat. Syarat wajib keempat ialah cukup haul iaitu cukup setahun hijrah dari tarikh dimulakan perniagaan, haul seterusnya tidak berubah dengan penambahan modal atau barang perniagaan. Akhirnya, syarat wajib kelima ialah cukup nisab pada tarikh akhir haul iaitu nisab bersamaan nilai semasa 85 gram emas (Abdul Malik, 2003; Afzal-Ur-Rahman, 1991; al-Jammal, 1992; Idris, 2000; JAKIM, 2001; PUZ, 2006; Zainal Abidin; 1979).

2.3.3 Pengiraan Zakat Perniagaan

Terdapat tiga kaedah pengiraan zakat perniagaan yang boleh digunakan iaitu kaedah pertama adalah kaedah modal berkembang (*growth model*), yang mengambil kira ekuiti pemilik entiti perniagaan tersebut, sumber-sumber pembiayaan kewangan dan dibuat pelarasan sama ada dicampurkan atau sebaliknya. Dalam istilah yang lebih ringkas iaitu modal dicampurkan dengan keuntungan. Pengiraannya adalah ekuiti pemilik campur(+) liabiliti jangka panjang tolak(-) aset tetap tolak(-) aset bukan semasa, campur atau

tolak(+/-) pelarasan bersamaan(=) harta perniagaan yang dikenakan zakat (JAKIM, 1991; PPZ WP, 2005; Zahri, 2001).

Kaedah kedua adalah kaedah modal kerja, yang mengambil kira kedudukan aset semasa perniagaan, ditolak dengan tanggungan semasa perniagaan dan dibuat pelarasan dengan mencampurkan butiran yang telah dikenal pasti perlu ditambah atau dibuat tolakan. Formulanya ialah harta semasa tolak(-) tanggungan semasa, campur atau tolak(+/-) pelarasan bersamaan(=) harta perniagaan yang dikenakan zakat (JAKIM, 1991; PPZ WP, 2005; Zahri, 2001).

Manakala kaedah ketiga adalah kaedah keuntungan iaitu zakat perniagaan dikira dengan mengambil kira sebagai keuntungan bersih selepas ditolak segala kos atau perbelanjaannya. Formulanya ialah hasil/jualan tolak(-) kos/perbelanjaan bersamaan(=) harta perniagaan yang dikenakan zakat (PPZ WP, 2001-2005).

Kadar zakat perniagaan adalah satu per empat puluh (1/40) atau 2.5% atas harta perniagaan yang layak dizakatkan, yang bersamaan atau melebihi nisab. Jika pemegang saham berkongsi dengan bukan Muslim, ambil kira peratus milik Muslim sahaja dalam harta tersebut (JAKIM, 1991; PPZ WP, 2005; Sofri, 1994).

2.3.4 Pengiraan Zakat Perniagaan Di Pulau Pinang

Pengiraan zakat perniagaan di negeri Pulau Pinang adalah mengikut kaedah Syar'iiyyah, berdasarkan kaedah modal kerja iaitu berdasarkan kedudukan harta perniagaan pada tarikh akhir haul, sama ada untung atau rugi (JAKIM, 1991; PUZ, 2006).

Jadual 2.1***Contoh Pengiraan Zakat Perniagaan***

A.	Aset semasa yang dikenakan zakat	RM
	Stok niaga (barang niaga)	25,000.00
	Penghutang Perniagaan	60,000.00
	(selepas ditolak hutang ragu)	
	Sekuriti pelaburan jangka pendek	20,000.00
	Deposit tetap / akaun pelaburan di bank	50,000.00
	(tidak bersyarat)	
	Wang tunai di bank	45,000.00
	Wang tunai di tangan	<u>3,000.00</u>
	Jumlah aset semasa	203,000.00
B.	Tolak liabiliti semasa yang dibenarkan (liabiliti operasi)	
	Pemiutang perniagaan	50,000.00
	Belanja terakru (kos operasi sahaja)	12,000.00
	Peruntukan cukai (cukai tahun semasa sahaja)	2,000.00
	Lain-lain liabiliti yang wajib atas perniagaan	<u>1,000.00</u>
	Jumlah liabiliti semasa	65,000.00
C.	Aset semasa bersih (A) – (B)	138,000.00
	Pelarasan (+/-)	
	(-) Hasil tak suci (faedah bank)	(2,500.00)
	(-) Hasil dividen bersih zakat (dividen tabung haji)	(1,000.00)
	(+) Pembelian aset tetap pada akhir haul	2,000.00
	(+) Pembahagian keuntungan	18,000.00
	(dividen, honorarium pengarah, gaji pemilik dan ambilan tunai, perlu bersih zakat dahulu).	
D.	Nilai yang dikenakan zakat	154,500.00
E.	Kadar zakat	2.5%
F.	Peratus pemilikan Muslim	100%
G.	Jumlah zakat dikenakan	3,863.00
	(jika D melebihi nisab dan $G = D \times E \times F$)	

Sumber: PUZ Pulau Pinang (2006)

Harta perniagaan yang dikenakan zakat adalah aset semasa tolak(-) liabiliti semasa, campur atau tolak(+/-) pelarasan. Manakala jumlah zakat perniagaan kena dibayar adalah harta perniagaan yang dikenakan zakat darab(x) peratus modal Islam darab(x) 2.5% seperti di jadual 2.1 (JAKIM, 1991; PUZ, 2006).

2.4 Pentadbiran Zakat Di Malaysia

Perlembagaan Malaysia meletakkan pentadbiran zakat adalah di bawah pentadbiran agama Islam iaitu di bawah bidang kuasa kerajaan-kerajaan negeri. Bentuk organisasi dalam pengurusan zakat adalah berbeza bergantung kepada pentadbiran negeri tersebut (Kamil, 2002; PPZWP, 2005).

2.4.1 Struktur Organisasi Pentadbiran Zakat Negeri

Majlis Agama Islam Negeri (MAIN) merupakan sebuah badan yang tertinggi dalam pentadbiran Islam di peringkat negeri. Badan ini bertanggungjawab untuk mengurus dan menentukan segala hal ehwal agama Islam. Antara fungsi MAIN adalah penasihat kepada Sultan/Raja, membuat dasar atau polisi yang berhubung dengan hal ehwal Islam dan mengeluarkan fatwa yang berhubung kait dengan hal ehwal Islam. Bilangan ahli dalam MAIN adalah lebih kurang 20 orang. Mereka dilantik oleh pemerintah sesebuah negeri. Ahli MAIN terdiri daripada ahli politik, setiausaha kerajaan negeri, pegawai-pegawai agama, ahli akademik, ahli perniagaan dan juga ahli korporat. Kebiasaannya, MAIN diketuai oleh yang dipertua atau pengerusi (Abdul Aziz, 1993; Aidit, 1988; Kamil, 2002; PPZWP, 2005).